

THE QUINTUPLE COMPLEX OF CENTERED LEARNING

Vasilica – Cristina Călescu

PhD Student, “Ion Creangă”, Pedagogical State University, Chișinău, Republic of Moldova, Prof. RM, National College “Spiru Haret”, Târgu Jiu, România

Abstract: The article explores four essential components of student-centered learning: individualized, differentiated, personalized, and autonomous learning. These are analyzed as interdependent elements of a five-fold complex designed to respond to student diversity and capitalize on their unique potential. Each dimension is defined, theoretically contextualized, and supported by current bibliographic references, emphasizing the role of the teacher as a facilitator of a flexible and meaningful educational journey. The goal of this model is to develop an equitable, reflective, and relevant education for the needs of the 21st century.

Keywords: student-centered learning; individualized learning; differentiated learning; personalized learning; autonomy in learning

În ultimele decenii, paradigma educațională s-a reorientat dinspre un model centrat pe profesor spre unul profund axat pe elev – ceea ce specialiștii numesc învățare centrată pe elev. Această schimbare nu este una unitară sau simplistă, ci reprezintă un complex de strategii și concepții pedagogice, pe care le putem grupa într-un *complex cvintuplu*: învățarea individualizată, învățarea diferențiată, învățarea personalizată, învățarea autonomă și învățarea colaborativă (*elev-elev*). Complexul cvintuplu al învățării centrate – învățarea individualizată, diferențiată, personalizată, autonomă și colaborativă – marchează o schimbare esențială în paradigma educațională contemporană. Fiecare tip de învățare aduce cu sine o abordare specifică a nevoilor elevului, însă împreună formează un sistem coerent și integrat. Ele nu funcționează separat, ci se sprijină reciproc, contribuind la crearea unui mediu educațional în care elevul este activ, implicat și responsabil de propria evoluție.

Într-un context educațional dinamic, aceste cinci tipuri de învățări centrate oferă repere solide pentru reconfigurarea practicilor pedagogice. Învățarea individualizată răspunde ritmului propriu al fiecărui elev, cea diferențiată adaptează conținutul și strategiile în funcție de stilurile de învățare, învățarea personalizată pune accent pe interesele și aspirațiile personale, cea autonomă dezvoltă capacitatea de autogestionare, iar învățarea colaborativă valorifică relațiile interpersonale și învățarea în grup. Împreună, acestea definesc un cadru holistic, în care învățarea devine un proces activ, reflexiv și profund centrat pe dezvoltarea integrală a elevului.

Acest articol explorează aceste dimensiuni ale complexului și felul în care acestea se articulează în favoarea unui proces educațional cu adevărat centrat pe nevoile elevului.

1. Învățarea individualizată: ritmul ca formă de respect

Învățarea individualizată se referă la adaptarea ritmului de învățare în funcție de capacitățile, stilul și progresul fiecărui elev. Este un demers pedagogic în care obiectivele de învățare sunt aceleași pentru toți, dar timpul și mijloacele prin care acestea sunt atinse variază. După cum afirmă Florentina Grigore și Vasile Dima, individualizarea este „răspunsul pedagogic la varietatea de ritmuri de învățare dintr-o clasă” [2, p. 32]. În acest sens, ea promovează egalitatea de șanse, nu prin uniformizare, ci prin adaptare. Ea oferă un cadru în care timpul devine o variabilă flexibilă, iar elevul este sprijinit să avanseze în mod progresiv, în funcție de propriile nevoi. Individualizarea este puntea între predarea tradițională și autonomia învățării. Individualizarea în procesul educațional oferă un cadru esențial în care

timpul, adesea perceput ca un factor fix și rigid în sistemele tradiționale, devine o variabilă flexibilă. Aceasta înseamnă că ritmul învățării nu mai este dictat de un calendar uniform pentru toți elevii, ci este adaptat în funcție de nevoile, capacitățile și particularitățile fiecărui elev în parte. Astfel, fiecare copil poate avansa în mod progresiv, parcursul său fiind individualizat pentru a asigura o dezvoltare optimă, fără presiunea comparării constante cu alți colegi sau cu un termen fix impus. Această flexibilitate temporală creează premisele pentru o învățare autentică, în care elevul este sprijinit să asimileze și să aprofundeze cunoștințele în ritmul care îi permite să le integreze cu adevărat, evitând astfel supraîncărcarea sau plictiseala. Mai mult, individualizarea facilitează identificarea și intervenția punctuală în cazul dificultăților de învățare, oferind oportunități de remediere și consolidare personalizate.

În plus, individualizarea joacă un rol de veritabilă punte între predarea tradițională, adesea rigidă și centrată pe profesor, și autonomia învățării, unde elevul devine un actor activ și responsabil. Prin adaptarea continuă la nevoile și ritmul propriu, elevul este încurajat să-și asume un rol tot mai important în propria formare, să-și dezvolte capacitatea de autoevaluare și să-și gestioneze progresul educațional. Astfel, individualizarea devine un pas esențial spre autonomia învățării, pregătind terenul pentru ca elevul să-și gestioneze singur procesul educațional, să-și stabilească obiective și să-și aleagă strategii potrivite propriului stil de învățare.

Prin urmare, individualizarea nu este doar o adaptare metodologică, ci o transformare profundă a raportului dintre timp, elev și învățare, o verigă indispensabilă în construcția unei educații centrate pe nevoile reale ale fiecărui elev și orientată spre dezvoltarea autonomiei și a responsabilității personale.

2. **Învățarea diferențiată: diversitatea ca resursă**

Învățarea diferențiată presupune oferirea de conținuturi, sarcini și strategii de învățare adaptate diferitelor niveluri de pregătire, stiluri cognitive și interese ale elevilor. Carol Ann Tomlinson, unul dintre principalii promotori ai acestei abordări, arată că diferențierea este „un proces prin care profesorii își ajustează instruirea pentru a răspunde diversității elevilor” [11]. În România, conceptul este din ce în ce mai prezent în practica didactică, mai ales în contextul învățământului incluziv. În viziunea lui Radu Popa, diferențierea este „o formă de echitate educațională, nu de elitism” [8, p. 45]. *Învățarea diferențiată* recunoaște faptul că elevii nu sunt identici, nici ca ritm de învățare, nici ca stiluri cognitive, interese sau experiențe de viață. Într-o clasă eterogenă, diversitatea nu este un obstacol, ci o realitate educațională care trebuie înțeleasă și valorificată. Diferențierea nu înseamnă renunțarea la standarde sau obiective educaționale comune, ci presupune diversificarea drumurilor care duc către aceleași finalități. Prin adaptarea conținuturilor, proceselor, produselor învățării și a mediului educațional, fiecare elev este sprijinit să-și atingă potențialul propriu. În loc să aplice o abordare uniformă, profesorul care practică învățarea diferențiată proiectează experiențe educaționale flexibile, care țin cont de nevoile individuale. Astfel, unii elevi pot avea nevoie de sprijin suplimentar, în timp ce alții pot beneficia de provocări suplimentare pentru a-și menține motivația și interesul. Diferențierea este esențială într-un sistem educațional care promovează echitatea, nu doar egalitatea. Ea oferă *condiții echitabile de acces la cunoaștere*, recunoscând că fiecare copil pornește dintr-un punct diferit și are nevoie de strategii adecvate pentru a ajunge la reușită. Acest demers constituie *baza funcțională a întregului edificiu al învățării centrate pe elev*, în care atenția se mută de la predare la învățare, de la uniformitate la personalizare, de la conformism la creativitate.

Prin urmare, învățarea diferențiată este nu doar o strategie pedagogică, ci o **filosofie educațională** care afirmă unicitatea fiecărui elev și promovează incluziunea, responsabilitatea și respectul pentru diversitate în cadrul procesului didactic.

3. Învățarea personalizată: profilul unic al elevului

Învățarea personalizată merge dincolo de adaptări de ritm sau nivel și presupune construirea unui parcurs educațional în funcție de profilul unic al elevului – interesele, motivațiile, obiectivele personale și chiar contextul său socio-cultural. Ea implică folosirea tehnologiei pentru a genera medii de învățare adaptabile și interactive, dar și o schimbare profundă în mentalitatea cadrului didactic. Grigore și Dima definesc învățarea personalizată drept „un proces educațional centrat pe dezvoltarea potențialului elevului în relație cu sine, nu doar cu programa” [2, p. 59]. În același sens, Popa subliniază că „personalizarea învățării implică o pedagogie a proximității și a co-creării sensului” [8, p. 93].

Personalizarea este forma cea mai profundă de adaptare, în care învățarea devine relevantă, semnificativă și integrată în viața interioară a elevului. În acest cadru, profesorul nu mai este doar un furnizor de cunoștințe, ci un designer de experiențe educaționale alături de elev. Personalizarea solicită dialog, flexibilitate curriculară și tehnologie educațională inteligentă. Textul subliniază esența personalizării ca fiind un proces profund, care transcende simpla adaptare didactică și pătrunde în sfera dezvoltării individuale a elevului. Personalizarea presupune ca învățarea să capete sens personal, devenind relevantă și conectată la trăirile, aspirațiile și ritmurile proprii ale fiecărui elev. În acest context, rolul profesorului se transformă radical: el nu mai livrează doar conținut, ci creează contexte de învățare care stimulează autonomia și reflecția. Această abordare presupune un dialog autentic între profesor și elev, în care nevoile și interesele acestuia din urmă sunt luate în considerare în mod real. De asemenea, este necesară o flexibilitate a curriculumului, care să permită adaptarea obiectivelor și conținuturilor în funcție de profilul elevului. Tehnologia educațională inteligentă joacă un rol esențial, facilitând trasee personalizate și feedback în timp real. Personalizarea nu este doar o metodă, ci o viziune centrată pe sensul profund al învățării.

4. Învățarea autonomă: responsabilitatea ca obiectiv

Învățarea autonomă reprezintă capacitatea elevului de a-și asuma responsabilitatea pentru propriul proces de învățare. Ea presupune dezvoltarea abilităților de autoreglare, autoevaluare, luarea deciziilor privind metodele și resursele de studiu, dar și fixarea unor obiective personale. În viziunea constructivistă, autonomia învățării este una dintre finalitățile cele mai înalte ale educației, deoarece „nu putem învăța în locul cuiva” [1]. Florentina Grigore afirmă că „autonomia este simultan o condiție și un rezultat al învățării personalizate” [2, p. 82]. Autonomia reprezintă scopul firesc al primelor trei dimensiuni. Elevul autonom este capabil să își formuleze obiective, să aleagă resurse și strategii, să își monitorizeze progresul și să își autoevalueze rezultatele. Într-un mediu care valorizează autonomia, învățarea încetează să fie o obligație și devine un proces voluntar, motivat intern. Paragraful evidențiază autonomia ca finalitate esențială a unui proces educațional centrat pe elev.

Autonomia nu apare spontan, ci este rezultatul cultivării treptate a capacității de autoorganizare, reflecție și decizie. Elevul autonom devine un actor conștient al propriei învățări, asumându-și responsabilitatea pentru traseul său formativ. Această abilitate implică nu doar formularea de obiective personale, ci și alegerea conștientă a strategiilor și resurselor potrivite. Monitorizarea progresului și autoevaluarea nu mai sunt exerciții impuse, ci practici integrate în procesul de învățare. Mediul educațional joacă un rol crucial, prin încurajarea inițiativei, oferirea libertății controlate și susținerea deciziilor personale. Astfel, învățarea își pierde caracterul de constrângere externă și se transformă într-un proces autentic, susținut de motivația internă a elevului. Autonomia devine, în acest sens, o formă de libertate educațională cu rădăcini în responsabilitate.

5. Învățarea colaborativă: un dialog continuu

Învățarea colaborativă pune accent pe dimensiunea socială a cunoașterii și pe ideea că învățarea nu este doar un proces individual, ci și unul profund relațional. Elevul nu învață izolat, ci în dialog cu ceilalți, în contexte de cooperare, schimb de idei și rezolvare comună a problemelor. Această formă de învățare creează un mediu dinamic, în care cunoașterea este construită împreună, prin interacțiuni semnificative.

Lev Vygotsky a subliniat importanța socialului în dezvoltarea cognitivă, afirmând că „orice funcție în dezvoltarea culturală a copilului apare de două ori: mai întâi la nivel social și apoi la nivel individual” [12, p. 57]. În această paradigmă, elevul devine parte a unei comunități de învățare, în care colaborarea nu este doar o metodă, ci un *cadru cultural al învățării*. Grupul devine un spațiu al intersubiectivității, în care gândirea critică, empatia, ascultarea activă și negocierea sensurilor sunt constant exersate. Prin activități comune – proiecte, dezbateri, studii de caz, rezolvări de probleme în echipă – elevii învață să-și exprime ideile, să-și argumenteze punctele de vedere și să ia în considerare perspective diferite. Acest element al complexului cvintuplu – uneori omis în discursul pedagogic – aduce în prim-plan parteneriatul între elevi ca valoare formativă esențială. Într-un astfel de context, elevii nu sunt doar beneficiari ai educației, ci și *co-creatori ai cunoașterii*, dezvoltând competențe esențiale pentru viața personală și profesională: colaborarea, comunicarea eficientă, responsabilitatea colectivă și luarea deciziilor în mod participativ.

Mai mult decât o simplă metodă didactică, învățarea colaborativă este o filosofie a educației care susține ideea unei școli democratice, incluzive și orientate spre formarea cetățenilor activi. Ea reflectă nevoia de a educa indivizi capabili să trăiască și să lucreze împreună într-o societate pluralistă și interdependentă.

Unul dintre pilonii complexului este *învățarea autonomă*, în care elevul își asumă responsabilitatea propriei dezvoltări. Acest tip de învățare implică formarea competențelor metacognitive – planificare, monitorizare și autoreglare – și presupune o relație de colaborare între cadrul didactic și elev, în care cadrul didactic devine un facilitator al învățării, nu un simplu emițător de cunoștințe. După cum afirmă Philippe Perrenoud, „a forma elevi capabili să învețe pe cont propriu înseamnă a-i ajuta să devină subiecți ai propriei învățări, nu doar receptori ai unui conținut predat” [7, p. 56].

Componenta reflexivă a complexului presupune ca elevul să-și analizeze propriile experiențe, greșeli, progrese și moduri de a învăța. Donald Schön vorbea despre „practicianul reflexiv”, sugerând că reflexivitatea este o condiție a profesionalismului și a dezvoltării continue [9]. În educația centrată pe elev, reflexivitatea se cultivă prin portofolii, jurnale de învățare, autoevaluare și feedback formativ. Elevul este încurajat să își observe propriile procese mentale, ceea ce duce la autoreglare și învățare profundă.

În acest context referențial, învățarea prin experiență se bazează pe ideea că elevul învață cel mai bine atunci când este implicat direct, emoțional și cognitiv în activități concrete și semnificative. David Kolb a conceptualizat acest tip de învățare în modelul său ciclic: experiență concretă – observare reflexivă – conceptualizare abstractă – experimentare activă [5]. În paradigma centrată pe elev, învățarea experiențială are rolul de a ancora conținuturile în realitate, facilitând transferul cunoștințelor în contexte autentice. Astfel, învățarea devine relevantă și motivantă, iar elevul simte că ceea ce face are sens.

Următoarea componentă – dar poate cea mai definitorie pentru întregul complex – este *învățarea personalizată*. Ea presupune adaptarea procesului educațional la stilurile cognitive, ritmul de învățare, interesele, nivelul de dezvoltare și nevoile specifice ale fiecărui elev. După cum afirmă Florentina Grigore și Vasile Dima, „învățarea personalizată este un proces intenționat de construire a unui cadru educațional în care fiecare elev își urmează un traseu propriu de dezvoltare, ghidat, dar nu determinat de profesor” [3, p. 33]. Această abordare

presupune un curriculum flexibil, evaluare diferențiată și integrarea tehnologiilor pentru sprijin individualizat.

Complexul cvintuplu al învățării centrate nu este o simplă listă de metode, ci un sistem integrativ care reconfigurează relația dintre elev, profesor și cunoaștere. Fiecare tip de învățare contribuie la dezvoltarea unei educații centrate pe elev, în care accentul cade pe autonomie, cooperare, reflecție, experiență și personalizare. Într-un astfel de cadru, elevul nu este doar un beneficiar pasiv, ci un partener activ și co-creator al propriei învățări. Este nevoie, așadar, de o schimbare de paradigmă – de la transmitere la însoțire, de la uniformizare la diferențiere, de la autoritate la empatie. Numai așa educația poate deveni, cu adevărat, un proces umanizant și formator. Aceste concepte reprezintă *dimensiuni complementare ale educației centrate pe elev*, însă se deosebesc prin scop, nivel de adaptare și rolul elevului în procesul de învățare. Ele sunt interconectate și pot fi înțelese mai bine analizând *tipurile de relații* și *specificul adaptării* în procesul educațional.

- *Învățarea diferențiată – adaptare la nivel de grup*

Învățarea diferențiată presupune adaptarea predării în funcție de caracteristicile generale ale unui grup de elevi, cum ar fi nivelul de cunoștințe, stilul de învățare sau interesele. Profesorul oferă varietate de activități și strategii, astfel încât toți elevii să aibă acces echitabil la conținuturi.

Tip de relație:

- ✓ Este o *formă generală* de adaptare pedagogică.
- ✓ Oferă *suport* pentru personalizare (îi creează cadrul).
- ✓ Se află într-un *raport de incluziune* cu celelalte forme – este mai largă și mai aplicabilă în context de clasă [Apud 10].

- *Învățarea individualizată – adaptare la ritmul de învățare*

Este focalizată pe tempo-ul și nivelul fiecărui elev. Toți parcurg aceleași obiective sau conținuturi, dar în propriul ritm, cu sarcini adaptate nevoilor cognitive individuale. Accentul este pus pe eficiență și progres individual, nu pe conținut variat.

Tip de relație:

- ✓ Este o *subcategorie* a diferențierii, dar cu accent pe *timp și progres*.
- ✓ Complementară cu personalizarea.
- ✓ Favorizează dezvoltarea autonomiei, oferind spațiu de autoreglare [8].

- *Învățarea personalizată – adaptare la profilul elevului*

Reprezintă cea mai profundă formă de adaptare – presupune construirea unei experiențe educaționale unice, pornind de la interesele, stilul cognitiv, motivațiile, nevoile și potențialul elevului. Elevul devine co-autor al învățării, împreună cu profesorul.

Tip de relație:

- ✓ Include în sine *învățarea diferențiată și individualizată*, dar le *depășește* prin caracterul său constructiv și autoreglat.
- ✓ Este într-o relație de *interdependență* cu învățarea autonomă – una o alimentează pe cealaltă.
- ✓ Este *cel mai avansat model* de centrarea pe elev.[3]

- *Învățarea autonomă – autoadaptare și autodirecționare a procesului*

Elevul devine autorul și responsabilul propriei învățări. El își stabilește obiective, își planifică strategiile, monitorizează progresul și evaluează rezultatele. Este susținut de metacogniție și motivație intrinsecă.

Tip de relație:

- ✓ Este *finalitatea ideală* a celorlalte forme.
- ✓ *Sinergică* cu personalizarea: nu există autonomie reală fără context personalizat, și invers.

- ✓ Presupune dezvoltarea competențelor de învățare și autoreglare (metacogniție, reflecție, decizie). [7]

În tabelul de mai jos sunt prezentate sintetic raporturile dintre componentele complexului.

Concept	Nivel de adaptare	Obiectiv principal	Relație cu celelalte
Diferențiată	grupuri de elevi	acces echitabil	cadru pentru celelalte
Individualizată	ritm personal	eficiență, progres	susține autonomia
Personalizată	profil complet al elevului	relevanță și sens	integrează celelalte
Autonomă	elevul decide	autoreglare, responsabilitate	rezultatul celorlalte
Cooperativă (elev-elev)	Interacțiune în grupuri mici	co-construcția cunoașterii, empatie	potențiază implicarea și dezvoltarea socială

În felul acesta, învățarea diferențiată, individualizată, personalizată, autonomă și colaborativă nu sunt noțiuni concurente, ci complementare, organizate într-o relație progresivă: de la adaptarea externă (prin profesor), la adaptarea internă (prin elev). În centrul acestui model stă elevul – înzestrat cu dreptul, dar și cu puterea de a deveni arhitectul propriei învățări. Identificând aceste constante, pornind de la relațiile dintre aceste componente, este cazul să formulăm anumite dovezi pentru faptul de ce sunt reunite într-un singur concept, cel al complexului cvintuplu.

1. Au o origine epistemologică comună: centrarea pe elev

Toate cele cinci forme de învățare derivă din paradigma constructivistă și socio-constructivistă a educației, care mută accentul de la predare la învățare, de la profesor la elev. Astfel, ele exprimă diferite moduri de a înțelege și aplica centricitatea elevului, nu ca metode izolate. „Învățarea centrată pe elev este un principiu organizator, în jurul căruia se articulează concepte precum personalizarea, autonomia și diferențierea.” [3, p. 42].

2. Funcționează împreună ca un sistem de dezvoltare a competențelor-cheie

Cele cinci componente se află într-o relație dinamică și evolutivă, prin care elevul parcurge un traseu de învățare tot mai autoreglat:

Diferențierea – permite acces echitabil

Individualizarea – permite progres în ritm propriu

Personalizarea – permite asumarea identitară a învățării

Autonomia – permite autoguvernarea învățării

Colaborarea – permite construcția socială a cunoașterii și dezvoltarea competențelor relaționale

Această logică internă a dezvoltării este specifică unui concept pedagogic, nu unui simplu set de metode. „Învățarea personalizată, diferențiată și autonomă constituie fațete complementare ale aceleiași viziuni asupra învățării, în care elevul este considerat autor al propriei formări.” [8, p. 115].

3. Au un nucleu semantic comun: adaptare + autoreglare

Toate aceste forme de învățare au în comun ideea de adaptare a procesului didactic și de transfer progresiv al controlului învățării de la profesor la elev. Aceste două idei – adaptare și autonomie – formează nucleul semantic care justifică tratarea lor ca un **concept unitar**. „Ceea ce unește aceste abordări este ideea că învățarea este un proces personal, dinamic și autoreglabil. De aici rezultă coerența lor conceptuală.” [7, p. 65].

4. Sunt reunite în documente curriculare și politici educaționale sub același cadru conceptual

În literatură și în documente precum cele ale OECD, UNESCO, CEDEFOP sau ale Comisiei Europene, aceste forme de învățare apar frecvent sub umbrela comună a educației

centrate pe elev, a dezvoltării competențelor pentru secolul XXI și a învățării personalizate și flexibile. „*Learning personalization, individualization, differentiation and learner autonomy are often integrated into a unified framework in educational innovation policies.*” [6]

5. Sunt interdependente funcțional: una nu poate funcționa deplin fără celelalte
  - Personalizarea nu este posibilă fără autonomie (elevul trebuie să ia decizii).
  - Individualizarea este inefficientă fără personalizare (doar adaptarea ritmului nu garantează sensul).
  - Diferențierea susține celelalte (ca structură de bază).
  - Autonomia este rezultatul și condiția finală a celorlalte.
  - Colaborarea potențează toate celelalte forme de învățare centrată, oferindu-le un cadru social și afectiv de manifestare.

Această interdependență este specifică unui sistem conceptual coerent, nu doar unei serii de tehnici educaționale. „*Aceste forme de învățare se susțin reciproc într-o arhitectură pedagogică coerentă, ce permite tranziția de la predare la co-construcția cunoașterii.*” [4].

Diferențierea, individualizarea, personalizarea, autonomia, colaborarea sunt dimensiuni ale unui concept pedagogic integrator, care exprimă *mutația de paradigmă* spre o educație centrată pe elev, autoreglată și contextualizată. Ele au un nucleu teoretic comun, o funcționalitate complementară și o finalitate unificatoare: formarea unui elev capabil să învețe cu sens, în ritm propriu, în mod responsabil și reflexiv.

În contextul mutațiilor profunde prin care trece educația contemporană, nevoia de a regândi relația dintre predare și învățare devine stringentă. Centrarea pe elev nu mai este doar o lozincă pedagogică, ci un imperativ epistemologic și etic, din care se desprind cinci direcții fundamentale: învățarea diferențiată, individualizată, personalizată, autonomă și colaborativă. Împreună, ele formează ceea ce putem numi **complexul cvintuplu al învățării centrate** – un concept integrator care exprimă reconfigurarea profundă a actului educațional în jurul elevului ca subiect activ al cunoașterii.

Concluzii

Ideea care se desprinde clar din faptele și argumentele prezentate este aceea a unui complex holistic, nu doar a unei simple sume a părților componente. Cele cinci dimensiuni ale învățării centrate – individualizată, diferențiată, personalizată, autonomă și colaborativă – nu funcționează izolat, independent una de cealaltă. Din contră, ele formează un sistem interdependent, dinamic și integrat, în care fiecare dimensiune nu doar că le susține pe celelalte, ci și le condiționează, creând astfel un efect de sinergie care amplifică impactul educațional. Complexul cvintuplu al învățării centrate nu este o simplă listă de metode sau tehnici didactice aplicate punctual în clasă, ci reprezintă o viziune pedagogică profundă și cuprinzătoare. Aceasta solicită o restructurare fundamentală a relației dintre profesor și elev, în care profesorul nu mai este doar un transmitător de cunoștințe, ci devine un facilitator și un partener activ în procesul de formare a elevului. Rolul său se extinde astfel, implicând nu doar planificarea riguroasă a activităților didactice, ci și o atenție sporită față de nevoile individuale, dinamica grupului și dezvoltarea autonomiei și colaborării.

Mai mult, aplicarea acestui complex de învățare centrată reclamă o regândire profundă a curriculumului școlar. Nu mai este suficient să respectăm doar conținuturile și competențele standardizate; curriculumul trebuie să devină flexibil, adaptabil și centrat pe dezvoltarea globală a elevului, în care obiectivele educaționale să includă nu doar achiziția de cunoștințe, ci și dezvoltarea abilităților socio-emoționale, a gândirii critice și a capacității de a învăța pe tot parcursul vieții. Astfel, complexul cvintuplu al învățării centrate ne oferă un cadru conceptual și practic pentru o educație autentică, integrată și relevantă în contextul actual al schimbărilor sociale și tehnologice accelerate. Este o invitație la transformarea școlii într-un

spațiu viu de descoperire, creștere și colaborare, unde elevul este cu adevărat în centrul propriei dezvoltări.

În contextul actual al cunoașterii accelerate și al avansului spectaculos al inteligenței artificiale, educația se confruntă cu provocări fundamentale, ce impun o reevaluare profundă a modului în care se desfășoară procesul de învățare. Nu mai este posibil ca învățarea să fie un proces standardizat, rigid, impus din exterior prin metode uniforme, care să presupună o simplă transmisie unidirecțională a informațiilor. În schimb, învățarea trebuie să devină un act personalizat, care să recunoască unicitatea fiecărui elev, un proces autonom, în care elevul este activ implicat și responsabil de propria sa formare, reflexiv, prin capacitatea de a-și evalua constant progresul și de a-și adapta strategiile, dar și echitabil, asigurând accesul și oportunitățile pentru toți, indiferent de diferențele individuale sau contextuale. Această viziune modernă asupra educației depășește ideea simplă de formare a unor competențe tehnice sau cognitive; ea urmărește dezvoltarea integrală a persoanei, formarea unor identități învățante, capabile să se adapteze și să contribuie constructiv într-o lume aflată în continuă transformare. Astfel, elevul devine nu doar un receptor pasiv al cunoștințelor, ci un agent activ al propriei dezvoltări, al propriului parcurs educațional și personal.

Conceptul de *complex cvintuplu al învățării centrate* reprezintă un pas esențial în articularea unui model educațional holistic, care integrează cele cinci dimensiuni esențiale – individualizarea, diferențierea, personalizarea, autonomia și colaborarea. Acest model nu doar că reflectă o abordare umanistă, care pune elevul în centrul procesului educațional, dar merge mai departe și îl plasează efectiv în proprietatea propriei deveniri, acordându-i un rol de partener și constructor activ al propriului traseu educațional. Mai mult, această viziune este sustenabilă, pentru că recunoaște faptul că învățarea este un proces de durată, care trebuie să asigure nu doar performanțe imediate, ci și capacitatea elevului de a învăța pe tot parcursul vieții, de a se reinventa în fața noilor provocări și de a contribui responsabil la dezvoltarea societății. În acest fel, educația devine un spațiu al libertății, al respectului reciproc și al co-creării de sensuri, pregătind indivizi autonomi, empatici și colaborativi, capabili să transforme în bine atât propria viață, cât și comunitățile din care fac parte.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. Harvard University Press.
2. Grigore, F., & Dima, V. (2020). *Învățarea personalizată. Teorie și practică*. Editura Pro Universitaria.
3. Grigore, F. & Dima, V. (2021). *Învățarea personalizată. Teorie și practică*. Editura Pro Universitaria.
4. Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge.
5. Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice-Hall.
6. OECD (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*.
7. Perrenoud, P. (2004). *Dezvoltarea practicii reflexive în profesia didactică*. Editura Trei
8. Popa, R. (2022). *Inovații în educație: Tehnologii și metode de personalizare a învățării*. Editura Sigma.
9. Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books.
10. Tomlinson, C. A. (2001). *How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms*. ASCD.
11. Tomlinson, C. A. (2014). *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*. ASCD.
12. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.